



Riigi- ja Omavalitsuste Teenistujate
Ametiühing
rotal4@hotmail.ee

Teie 05.03.2025 nr 8-4/2180-1
Meie 26.06.2025 nr 12.4-8/1337-3

Tööaja arvestusest

Lugupeetud Riigi- ja Omavalitsuste Teenistujate Ametiühingu juhatus

Täname pöördumise eest, milles tõstatate olulise teema – summeeritud tööajaga töötavate teenistujate tööaja arvestuse põhimõtted riigiasutustes ning sellega seonduvad probleemid.

Avaliku teenistuse seaduse (edaspidi *ATS*) § 35 lõike 2 kohaselt on ametniku täistööajaks 40 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul. Summeeritud tööaja arvestuse korral ei jaotata tööaega ühtlaselt igale nädalale, vaid tööaeg jaotub pikema arvestusperioodi lõikes (nt 1, 3 või 4 kuud), kusjuures töötunnid võivad jaotuda ebaühtlaselt sõltuvalt graafikust.

Lisaks näeb kollektiivlepingute seaduse § 6 lg 1 p 3 ette võimaluse määrata kollektiivlepinguga kindlaks töö- ja puhkeaja tingimused. Ka täna on tööandjatega sõlmitud kollektiivlepinguid, millega on nähtud ette teatud erandid töö- ja puhkeaja tingimustes. Kollektiivlepingute andmekogu andmetel on näiteks Päästeameti ja Eesti Päästeala Töötajate Ametiühingu vahel sõlmitud kollektiivleping, milles on muu hulgas sisaldub kokkulepe tööaja summeerimise kohta.¹

Summeeritud tööaja puhul ei kasutata üksnes tavapärast tööpäevade normi, kuna töö võib olla planeeritud ka nädalavahetusele, riigipühale või muule tavatule ajale. See on praktikas vältimatu mitmes riigiasutuses, näiteks Politsei- ja Piirivalveametis või Päästeametis, kus töö iseloom eeldab 24/7 katvust.

Kalendripäevapõhine keskmine on arvutuslik abimeede, mis võimaldab teha võrreldava jaotuse töötundidest kuupõhiselt siis, kui töötajal on graafikuväliseid puudumisi (nt töövõimetus, puhkus), et säilitada kooskõla arvestusperioodi tööajanormiga.

Teie toodud näidetes juhitakse tähelepanu olukordadele, kus summeeritud tööajaga töötajale arvestatakse puhkuse või töövõimetusel tõttu arvestusperioodist maha rohkem tunde kui tavagraafikus töötavale isikule. Siin on oluline rõhutada, et summeeritud tööaja puhul lähtutakse arvestusperioodi tööajanormist tervikuna, mitte ainult ühe kuu töötundide arvust. Lisaks tuleb tööandjal alati järgida, et töötajate võrdne kohtlemine eeldab, et tööaja normi rakendamisel on tagatud õiglane arvestus ning selged, läbipaistvad põhimõtted.

¹ [Kollektiivlepingute andmekogu](#)

ROTALi mure kalendripäevapõhise tööaja arvestuse osas on arusaadav, eriti kui asutuses puuduvad selged ja ühtlustatud meetodikad summeeritud tööaja rakendamiseks. Regulatsioone on mitmel korral selgitanud ka kohtud, näiteks lahendis nr [3-2-1-143-15](#) leidis Riigikohtu tsiviilkolleegium, et summeeritud tööaja arvestuse korral tuleb ületunnitöö kindlakstegemiseks vähendada kokkulepitud tööaega üksnes töötaja tööajale langeva ajutise töövõimetuse aja võrra ning ainuüksi asjaolud, et ajutise töövõimetuse aega arvestatakse kalendripäevades ning töötajale makstava ajutise töövõimetuse hüvitise suurus võib erineda saamata jäänud töötasu suurusest, ei tingi teistsuguse järelduse tegemist. Lisaks kinnitas Riigikohtu halduskolleegium asjas nr [3-16-1195](#), et eelpool toodud seisukoht on asjakohane ka praeguses asjas, kus tuli kindlaks teha kaebaja tegelikult töötatud normtöötunnid ja saamata jäänud palk (vaidlus puudutas summeeritud tööaja arvestus Päästeametis, samas asjas tehtud Tartu Ringkonnakohtu lahend on kättesaadav [siit](#)). Tallinna Ringkonnakohtu otsusega nr [3-16-2669](#) tühistati siseministri 15.12.2015 käskkirjaga kinnitatud PPA palgajuhendi p 3.10 osas, milles nähakse ette, et summeeritud tööajaga teenistuja teenistusest või töölt puudumise korral TLS §-des 60 või 63 sätestatud puhkuse tõttu vähendatakse normtundide arvu teenistusest või töölt puudunud kalendripäevade normtundide summa võrra. Lahendis selgitas kohus perepuhkuste võtmisel tööajaarvestust ja leidis, et *summeeritud tööajaga töötaja puhul /.../, tuleb tema tööpäevana käsitada vaid sellist päeva, mil ta peaks tööajakava kohaselt olema tööle rakendatud. Summeeritud tööajaga töötaja jaoks on need päevad, mil teda tööle rakendatud ei ole, samaväärsed n-ö tavatöötajaga töötaja laupäevade ja pühapäevadega.* Halduskohtu lahend samas asjas - [3-16-2669](#).

Kuna summeeritud tööajaga töötavad enamasti eriteenistujad, kelle osas töötab regulatsioone välja vastava valdkonna eest vastutav ministeerium, nt Politsei- ja Piirivalveameti ja Päästeameti regulatsioonide eest vastutab Siseministeerium ning vanglateenistujate regulatsiooni eest Justiits- ja Digiministeerium, tuleb tõstatatud probleemide lahendamiseks kaasata ka teisi ministeeriume ja ametiasutusi, nagu näiteks Riigi Tugiteenuste Keskus.

Täname teid tööandjate ja töötajate õiguste tasakaalu eest seismise eest. Oleme valmis osalema aruteludes ja arutama juhendmaterjalide koostamise vajalikkust, et tagada õiglane ja arusaadav tööaja arvestus kogu avalikus teenistuses.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Merilin Truuväart
riigihalduse osakonna juhataja
asekantseri ülesannetes

Elis-Ketter Mürsepp 5304 5154
Elis-Ketter.Mursepp@fin.ee